

מסורבת גט או פושעת ערמומית?

(טענת 'מאיס עלי' באשה שיצאה לתרבות רעה)

בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה מדאיגה ומצערת המתרחבת והולכת של סרבני גט. בעלים מסרבים להכיר בעובדה שנישואיהם עם נשותיהם באו לקצם, ויש צורך לקיים את מצוות עשה רכב במניין המצוות לרמב"ם: "היא שציוונו לגרש בשטר". אותן נשים, מסורבות גט, נותרות בעגינות הנוראה במשך שנים, אסורות בכבלי רשעותם וביצר נקמנותם של בעליהן. אלא שכאן עולה השאלה: האם כל מקרה המקוטלג תחת כותרת קשה זו של מסורבות גט הוא אכן בעל מאפיינים אלו שתיארנו, או שישנם מקרים שבהם באופן חיזוני נראה הדבר כעוד מקרה מזעזע ושובר לבבות של אשה מסכנה ועגומה, אך לאמתו של דבר - כאשר מתעמקים בסבכי המקרה - מגלים תמונה הפוכה בתכלית. במקרים שכאלו כובד משקל האשמה בכל המצב הנורא עובר מהבעל לאשה, שכן מדובר במצב שבו האשה עושה שימוש אכזרי בעגינותה כדי לכוף על הבעל מתן גט בתנאים בלתי אפשריים מבחינתו, תוך סחיטת כספים והחזקת הילדים בניגוד לדין. סביר להניח שגורמים אינטרסנטיים שונים יכלילו מקרה זה באותה רשימה שחורה של מסורבות גט, והוא יתוסף לסטטיסטיקה הדואבת והכואבת של עגונות מחיים, ולא כן הדבר. במאמר זה נדגים עד כמה צריך להיזהר ולשים לב לפרטי העניינים, כל מקרה לגופו, ולהיווכח שלא כל מקרה הנכנס לרשימה הנ"ל אכן שייך אליה, ולעתים מתחלפים היוצרות: הבעל הוא המסורב והסובל עד בלי די, והאשה היא הסרבנית והרשעה.

א. תיאור המקרה

מדובר בזוג דתי לאומי שנישא לפני יותר מעשור שנים כדת משה וישראל. במשך ארבע שנות הנישואין הראשונות נולדו לזוג מספר ילדים. לאחר לידת הילד האחרון החלה הידרדרות ביחסים בין האיש לאשה: האשמות הדדיות, כעסים, ויכוחים קשים וכו'. בד בבד, החלה הידרדרות רוחנית אצל האשה, וקיום התורה והמצוות שלה נעשה יותר ויותר רופף. המצב החמיר עד כדי כך שיום אחד (כשלוש שנים לאחר מכן) החליטה האשה לצאת מן הבית. יציאתה את הבית לוותה בנקיטת צעדים משפטיים כנגד הבעל, שגרמו להרחקתו הפיסית מן הבית המשותף, דבר שאפשר לאשה לרוקן את הבית מתכולתו ולהעבירה אליה למקום מגוריה החדש. ההידרדרות הרוחנית של האשה המשיכה ביתר שאת, עד כדי עזיבת הדת לגמרי. כמו כן, כל אותן שנים מאז הפרדה לא נמנעה האשה מקירוב הדעת עם גבר זר והתרועעות עמו לעתים קרובות. במשך כל השנים הללו עובר הזוג שבעה מדורי גהינום עקב המריבות ביניהם, ודיונים חוזרים ונשנים בערכאות משפטיות שונות ובבתי-דין רבניים.

כעת תובעת האשה מבית הדין שיחייב את בעלה לגרשה כיוון שהוא מאוס עליה, והיא איננה רוצה לחיות עמו עוד. יחד עם זאת, היא איננה מוכנה לוותר על החזקתם של ילדיהם המשותפים (שעוד לא הגיעו לגיל מצוות), שנולדו להם בהיותם חיים בשלום יחדיו כדת משה

וישראל. לאור זה עלינו לדון בשאלה, אם ניתן לכופף או לחייב את הבעל בגט, במקרה כזה, מדין 'מאיס עלי'.

ב. כפיית הבעל או חיובו לגרש בטענת "מאיס עלי"

הרמב"ם פסק (הל' אישות יד, ח), שכופין את האיש לגרש את אשתו בטענת מאיס עלי: האשה שמנעה בעלה מתשמיש המטה היא הנקראת מורדת, ושואלין אותה מפני מה מרדה. אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להבעל לו מדעתי כופין אותו להוציא לשנתו לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוי לה, ותצא בלא כתובה כלל.

אך רוב מוחלט של הראשונים והאחרונים חולק על כך, כגון רבנו תם (תוס' כתובות סג, ב ד"ה אבל; תוס' גיטין פד, א ד"ה הכא; ספר הישר חלק התשובות סי' כד) והרא"ש (כתובות פ"ה סי' לד; שו"ת הרא"ש כלל מג סי' ו). וז"ל בתשובה שם:

אע"פ שרבינו משה ז"ל כתב, דכי אמרה: מאיס עלי, שכופין אותו להוציא, ר"ת ור"י ז"ל חולקין עליו; וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא, למה נכניס ראשנו בין הריס גדולים, ולעשות גט מעושה שלא כדיו, ולהתיר אשת איש? ועוד, כי בעונותינו בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה, ואיכא למיחש שמא נתנה עיניה באחר, וכל המעשה בטענה זו, מרבה ממזרים בישראל.

ובתשובותיו שם (סי' ח) הוסיף הרא"ש לטעון, שמחמת השחצנות של בנות ישראל (כלשונו שם) בדורותינו יש למנוע כפיית גט על הבעל בטענת 'מאיס עלי', כי כל מגמתם למרוד בבעליהן. וכך כתב:

וכי בשביל שהיא הולכת אחרי שרירות לבה, ונתנה עיניה באחר וחפצה בו יותר מבעל נעוריה, נשלים תאותה ונכופף האיש, שהוא אוהב אשת נעוריו, שיגרשנה? חלילה וחס לשום דין לדון כן.

וכן פסקו הרמב"ן (כתובות סג, ב) והרשב"א (כתובות סד, א; שו"ת הרשב"א ח"א סי' תקעב ועוד).

וכן פסק השולחן ערוך (אה"ע עז, ב):

האשה שמנעה בעלה מתשמיש, היא הנקראת מורדת; ושואלין אותה מפני מה מרדה. אם אמרה: מאסתיהו ואיני יכולה להבעל לו מדעתי (ודוקא שמבקשת גט בלא כתובה, אבל אם אומרת: יתן לי גט וכתובתי, חיישינן שמא נתנה עיניה באחר, ויש לה דין מורדת דבעינא ומצערנא ליה) (ב"י בשם תשובת הר"ן וכן פירש"י בגמרא), אם רצה הבעל לגרשה אין לה כתובה כלל.

וכך פסק גם הרמ"א, אפילו לאחר תקנת הגאונים של דינא דמתיבתא {אולי כדאי להסביר מה זה} (שם סעיף ג):

ואין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו (גם זה בטור בתשובת מוהר"ם).

וכך מקובל כיום להלכה².

---

¹ לשאלה זו ישנה משמעות מעשית רבה לאור שאלה נוספת: האם ניתן לכופף על האשה להעביר לבעלה את החזקת הילדים, תוך מתן זמנים להסדרי ראייה עם אמם? וכן, עד לסידור כזה, האם יכול הבעל לעכב את מתן הגט? על שאלות אלו נענה א"ה במאמר נפרד.

לעומת זאת כתב הגר"ע יוסף בשו"ת יביע אומר (ח"ג סי' יח אות יג):

שבזמן הזה דאחסור דרי בארצות החופש והדרור ואיש הישר בעיניו יעשה, ורבתה החוצפה בעולם, והנסיון הורה שכאשר עזבות את בעליהן בטענת מאיס עלי, ואשתהווי אשתהו מבלי לפטרם בגט, הולכות ויושבות עם גברים אחרים, וגם בוש לא יבושו גם הכלם לא ידעו. ומרבין ממזרים בעולם. ובכהאי גוונא אמינא קלקלתן תקנתן, דמה שכתב הרמב"ן (כתובות סג, ב): וח"ו לא הייתי חולק על תקנת הגאונים לכופו להוציא, ולא עוד אלא שאני קורא תגר על האומרים שאין ראוי לילך אחר תקנתן אלא בדין התלמוד, אלא ראויים הם לשמוע להם ולעשות כתקנתן, אלא שעכשיו ראוי לחוש הרבה בדבר שלא לנהוג כן שכבר בטלה מפני פריצות הדור. ע"כ. היינו בזמנו שאף שהיו מעיזות לומר מאיס עלי, אבל לא הגיעו לשיא החוצפה לשבת עם גבר זר מבלי גט, כאשר עלתה בימינו בעוה"ד. אבל בעקבותא דמשיחא כי השתא ראוי להתחשב מאד בתקנת הגאונים. ומכל שכן כשהיא צעירה ויש חשש ממשי שתצא לתרבות רעה, ואין סיכויים כל כך שתחזור לבעלה. **שנראה שהרוצה לעשות מעשה לכופו להוציא יש לו על מי שיסמוך.** שהרי חזרה חששת הגאונים **פן תצא לתרבות רעה** למקומה.

כל זה מבוסס על החשש שהדבר יגרום לה לצאת לתרבות רעה. אך בנידון דנן מדובר שמראש, עוד לפני ההשתהות עם הגט, כבר יצאה האשה לתרבות רעה, וזו גוף הסיבה שמאסה בבעלה, שכבר לא רצתה להמשיך לשמור על אורח חיים דתי, וירדה מאוד ביראת שמים שלה, ל"ע - בזה לא דיבר הרב עובדיה יוסף שליט"א, לכופ את הבעל לטובתה.

כמו כן יש להתייחס למה שחידש הגאון ר' חיים פאלאג'י ז"ל (חיים ושלום ח"ב סי' קיב):

כשיהיה קטטה ומריבה בין איש ואשתו, באיזה צד ואופן שיהיה, דהיותר טוב כשיבואו עניינים אלו בפני בית הדין להאריך הזמן, ולהרבות רעים, לתווך השלום. כי גדול השלום. וכו'. ואם יראה בעיני בית הדין שעבר הזמן, ולא היה שם שום תקנה, אז ישתדלו לתת גט פטורין. וכמו שכתב הרב "בעי חיי", דאם ראו בית הדין דאחד מקרוביה משיא עיצה שלא תתגרש, יש לבית הדין לנדונו ולהחרימו. וכו'. אלא בדרך כלל אני אומר, **כל שנראה לבית הדין שהיה זמן הרבה נפרדים, שאין להם תקנה, אדרבה, צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה, ולתת גט פטורין.** וכו'. והנני נותן קצבה חזמן לדבר הזה, באם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו, וכבר נלאו לתווך השלום, ואין להם תקנה, ימתינו עד זמן ח"י חודשים. ואם נראה לבית הדין שאין תקנה לעשות שלום ביניהם, יפרידו בני הזוג, ולכופם לתת גט. **עד שיאמר: "רוצה אני".**

לכאורה על פי דבריו, יש לכופ את הבעל במקרה דנן לתת גט, שהרי הזוג חי בנפרד הרבה למעלה מ"ח חודש (כחמש שנים!). אך בשו"ת שמע שלמה (ח"ג, אה"ע סי' כ) צוטט פסק דין של בית הדין הרבני הגדול בעניין זה, וכך נאמר:

לצרף דברי הגר"ח פלאג'י... דלאחר י"ח חודשים יכופו בית הדין לגט, אין הדבר מוסכם לפסוק כן, כך כתב בית הדין הגדול כמה פעמים... ונראה שגם הגאון הגר"ח פ"פ זצ"ל לא התכוון לומר לכופ או לחייב, אלא רק ללחוץ על הצדדים ולעשות טצדקי להביאם

² עיין עוד באוצר הפוסקים כרך כ עמ' קד-208, שהביא חבל פוסקים אחרונים (כמה עשרות!) שפסקו שאין כופין את הבעל לגרש במאיס עלי.

להתגרש... כבוד הראשל"צ הגר"ע יוסף שליט"א שכתב בספרו בשו"ת יביע אומר (ח"ג סי' יח בסוף אות יג), לאחר שהביא את דברי מהרח"פ הנ"ל, דאפשר דלאו בכפיה בשוטים קאמר, אלא בדברים למקרייא עבריינא וכדומה...
ואפילו זאת אין לנהוג במקרה דנן, כי ברור לכול שלא הבעל כאן הוא העבריין אלא דווקא האשה, וכנ"ל, ואין לסייע לה בשום דרך שהיא.

ג. קבילות טענת 'מאיס עלי' לגבי הממון, והצורך באמתלא מבוררת

כתב הרמ"א (אה"ע עז, ג):

ויש אומרים דכל זה באינה נותנת אמתלא וטעם לדבריה למה אומרת מאיס עלי; אבל בנותנת אמתלא לדבריה, כגון שאומרת שאינו הולך בדרך ישרה; ומכלה ממונו וכיוצא בזה, אז דיינינן לה כדינא שתקנו הגאונים ונקרא דינא דמתיבתא... ואין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו.

וכתב החלקת מחוקק (שם ס"ק כו) בהסבר המושג 'אמתלא':

היכא דידעינן בודאי שמאיס לה כגון שאנן סהדי שלמעשים אלו ראוי שתמאס בו.

מקור דבריו של הרמ"א הוא בדברי המהר"ם מרוטנבורג המובא ברא"ש (כתובות פ"ה סוף סי' לה). וכן מובא בשמו בהגהות מיימוניות (הל' אישות פ"ד אות ה):

וכ"פ מורי רבינו שיחיה בתשובה שאין בטענתה ממש אלא אם כן נותנת אמתלא לדבריה וטענה הנראית לחכמי המקום למה הוא מאיס עליה.

וכן העלה בשו"ת חקרי לב (סי' לה ד"ה אך).

היוצא מהדברים, שכאשר יש לאשה אמתלא לטענתה שבעלה מאוס עליה, אזי לפי הרמ"א דנים כדינא דמתיבתא, היינו שמקבלת את נכסיה הקיימים בחזרה ובצאן ברזל צריך הבעל אף לשלם לה אם אינם, אך היא איננה מקבלת כתובה ותוספת כתובה, ואין כופין את הבעל לגרשה.

1. מה נחשבת אמתלא טובה?

לגבי אשה שאמרה 'מאיס עלי' מחמת שבעלה מזלזל בכבודה נכתב בחמדת שלמה (סי' נח אות יא):

אין לנו לדמות [נד"ד] לדינא דמתיבתא, דאם נאמר דכל אשה שתברר שבעלה פגע בכבודה או זלזלה כעין זה וכדומה תוכל להוציא כתובתה מתחת בעלה, תרבה המכשלה, על כן אין לנו אלא כעין שכתבו הראשונים שאינו הולך בדרך ישראל ומכלה ממונו ושיכור ושוחק, דכל אלו הדברים רגילים והווים תמיד, והואיל ועושה תמיד שלא כהוגן אף הם יראו שכפועל כפיו ישולם לו, לא במי שמרוב שיחו וכעסו פגע בכבודה וכו'.

וכעין זה כתב גם בספר 'ויחי יעקב' (סי' ט אות כו דף פט סוף טור ב).

2. האם צריכה להוכיח את טענתה?

כתב החלקת מחוקק (אה"ע סי' עז ס"ק כה):

בנותנת אמתלא מבוררת וניכרת לבית דין שכנים דבריה שראוי לה למאוס אז על זה תקנו הגאונים שלא לדון בדין התלמוד אלא הבעל צריך להחזיר לה כל הנדן שלה כדין אשה דעלמא היוצאה בגט.

וכן כתב החלקת מחוקק בהשגותיו על הב"ח (דין מ"ע בקצרה, ס"ק ד). והביא ראיה לדבריו מהתוספות (כתובות סג, ב ד"ה אבל), דאף לדין התלמוד לא מצי למטען מאיס עלי אלא היכא דאיכא רגליים לדבר.

וכן כתבו עוד פוסקים רבים שאין דנין דינא דמתיבתא אלא אם כן נתנה אמתלא מבוררת.³ גם לדעת החולקים על כך ואינם מחייבים אמתלא מבוררת, עדיין יש לבית הדין לוודא שהאשה דוברת אמת ושאין היא מערימה בטענותיה. כך כתב הגר"ח מוואלאזין (שו"ת חוט המשולש סי' ב דף ו טור ג):

והיוצא מכל מה שכתבתי לדינא, דדינא דמתיבתא [דנין בו לענין ממון] אף באמתלא שאינה מבוררת, אם לא שיש לחוש לערמה וכי'.⁴

הוסיף על כך בעל מרכבת המשנה (בשו"ע שלו, ח"ב, קונטרס מרד סעי' ו):

כל שרואין הבית דין שמשקרת, כגון שלא נתנה אמתלא כלל לדבריה למה ממאסת אותו... והוא הדין כל כיוצא בזה שרואים הבית דין דאיכא ערמה... וכן כל היכי דאיכא למיחש שנתנה עיניה באחר ונראה לבית דין שהוא כך, או שנראה לבית דין שהוא מתוך רוגז וכעס, או שהסיתוה קרוביה... חזק מקרי אמתלא גרוע ודיינינן כדון הש"ס...

והוסיף (סעי' ז):

גרע ממורדת [בעינא ליה ומצערנא ליה] ואפילו תפסה נכסי צאן ברזל מוציאין מידה.

ד. הפסד מזונות בטוענת 'מאיס עלי'

1. בתוך השנה הראשונה

נאמר בגמרא (כתובות סד, א):

ומשהין לה תריסר ירחי שתא אגיטא, ובהנך תריסר ירחי שתא לית לה מזוני מבעל.

ראשונים רבים פירשו שגמרא זו מתייחסת גם לטוענת 'מאיס עלי',⁵ וכפי שסיכם הטור (סי' עז):

ושוב הוסיפו לתקן שימתינו לה י"ב חדש ואז יגרשנה אם ירצה בלא כתובה, ובתוך השנה אם בא לגרשה צריך ליתן לה כתובה. ובתוך השנה אין נותן לה מזונות ומעשה ידיה שלה... והאי תקנתא איתא בין באומרת בעינא ליה ומצערנא ליה שאינה מבקשת להתגרש מיד בין באומרת מאיס עלי ומבקשת שיגרשנה מיד בלא כתובה.

והסביר אביו הרא"ש (כתובות פ"ה סי' לד):

תקנו שתשהה שנה... ואינה ניזונת אותה שנה אבל הוא אוכל פירות וחייב בפרקונה,

דבמזונות קנסו אותה דרוב נשים אין מספיק מעשה ידיהם למזונותיהן.

³ שו"ת מהרש"ל סי' סט; תשובת בן המחבר בנודע ביהודה מהדו"ת י"ד סי' רד סד"ה הן; חמדת שלמה סי' נח אות ז; חקרי לב סי' לה ד"ה אך ועוד.

⁴ דבריו הובאו בכמה פד"רים: כרך ב עמ' 6; כרך ד עמ' 156 ועמ' 181.

⁵ ר"ף (כתובות כז, א; בתשובותיו ח"ו סי' עב ועוד); רמב"ן (כתובות סג, ב); רשב"א (כתובות סד, א); ריטב"א (שם); צדה לדרך (מאמר שלישי כלל שני פ"ו); שו"ת הריב"ש (סי' קד); מאירי (כתובות פ"ה משנה ששית) ועוד.

2. לאחר השנה הראשונה ועד הגירושין

ישנן שיטות המקנות לאשה מזונות במקרה שיש לה אמתלא מבוררת לטענתה⁶. לעומתם, ישנם פוסקים שאינם מחלקים בין סוגי הטענות והאמתלאות, אלא בכל מקרה - כאשר האשה מורדת ואיננה חיה חיי אישות עם בעלה - הפסידה מזונות⁷. הבסיס לשיטה זו הוא הרעיון שמזונות נתקנו כחלק ממכלול חיי האישות והחיובים ההדדיים בין האיש לאשתו, וברגע שמתפרקת החבילה מבחינת חיי האישות - אזי נתפרדה החבילה לגמרי, גם ביחס למזונות. במילים אחרות: הפסד המזונות איננו קנס לאשה, שאז יש מקום לדון אם היא אנוסה, והדבר תלוי ברמת האמתלא שחזקה בה את טענתה; אלא ההפסד הוא פועל יוצא מעצם העובדה שהיא איננה חיה עם בעלה כאיש ואשה ואיננה יושבת על שולחנו, וממילא אין קשר לסיבת הדבר.

סיכום למעשה

נראה פשוט וברור שבמקרה דנן, לא זו בלבד שאין שום מקום לכופ את הבעל ליתן גט, אלא שאף אין לחייבו בכך, וגם אין להטיל עליו חיוב מזונות כלל. לגבי כפייה על גט, ראינו שרוב רובם של הפוסקים אינם מקבלים את שיטת הרמב"ם שכופין במקרה של 'מאיס עלי', אלא סבורים שרק מבקשים או מחייבים גט. הטעם העיקרי בדברי הראשונים להכרעתם זו הוא כלשון הרא"ש {האם צריך לצטט שוב?}:

כי בעונותינו בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה, ואיכא למיחש שמא נתנה עיניה באחר... וכי בשביל שהיא הולכת אחרי שרירות לבה, ונתנה עיניה באחר וחפצה בו יותר מבעל נעוריה, נשלים תאותה ונכוף האיש, שהוא אוהב אשת נעוריו, שיגרשנה? חלילה וחס לשום דין לדון כן.

במקרה דנן, אין אפילו ספק **שמא** עיניה נתנה באחר, אלא ברור שזה כך. מהשתלשלות האירועים שבין בני הזוג בתקופה שעוד גרו יחד ניתן להוכיח שהאשה החלה להתרועע עם אותו גבר זר עוד לפני שעזבה את הבית (לאחר שנפרדה מבעלה הכניסה אותו לביתה), וזאת הרבה קודם לטיעון שהעלתה בפני בית הדין כעבור זמן רב שבעלה מאוס עליה. לא זו בלבד, אלא שנלע"ד שהחשש של "שמא עיניה נתנה באחר" אינו מצומצם רק **לגבר** אחר, אלא בהחלט ניתן להרחיבו לכל סוג חשש שהאשה נותנת עיניה **לשנות את אורח חייה**, שלא באשמת הבעל כלל ועיקר, בייחוד כאשר אותו שינוי הוא לרעה. במקרה דנן מתקיים חשש זה באופן מובהק ביותר. ברור כשמש שרצון האשה להיפרד מבעלה נובע מהידרדרות רוחנית קשה עד כדי פריקת עול לגמרי ל"ע, שהחלה לבלבל בלבה ובמעשיה עוד קודם יציאתה את הבית, ובוודאי לפני שהגיע לבית הדין בטענת 'מאיס עלי'. הלזה לא ייקרא "עיניה נתנה באחר"? "באחר" כאן הכוונה לדרך חיים

⁶ שו"ת הריטב"א סי' קנ; פסקי הלכות - יד דוד (הל' אישות פי"ד ה"ב אות ט); הרא"ה קוק זצ"ל (עזרת כהן סי' נה); הרב יצחק אייזיק הרצוג זצ"ל (היכל יצחק ח"א סי' ג פ"ג); הרב שאול ישראלי זצ"ל (משפטי שאול סי' יט אות ד עמ' קמח); הרב בנימין ליפקין זצ"ל (התורה והמדינה חלק ה-ו עמ' קסז); ויבדל"א הרב יעקב ניסן רוזנטל שליט"א (משנת יעקב הל' אישות פי"ד ה"ח אות' ה-ו) והרב חגי איזירר שליט"א (שורת הדין כרך ב עמ' קו). במשפטי עוזיאל (מהדו"ת סי' קיב ד"ה ובאמת) כתב שכן נוהגין כל בתי הדין שבארץ ישראל.

⁷ הדברי יוסף (להר"י כהן, סי' יא עמ' רסב טור א); הרב עובדיה יוסף שליט"א (בשו"ת יביע אומר ח"ה אה"ע סי' יד אות ה הזכיר במפורש את שיטתו הנ"ל של הרב קוק וחלק עליו).

אחרת, שהיא פסולה במהותה, ואיננה קשורה כלל וכלל להתנהגות הבעל או לאשמה כלשהי מצדו. זה בדיוק מה שבאו חכמינו להפקיע, שלא תוכל האשה להשתמט ממחויבותה לשמר את חיי הנישואין עם בעל נעוריה, ולשמור לו אמונים בכל הקשור ליחסים הבין-אישיים שלהם ולאורח חייהם הדתי שהיווה בסיס לחייהם המשותפים מההתחלה.

לגבי חיוב גט או אפילו רק בקשה מן הבעל שייתן גט, ראינו שיש צורך באמתלא טובה מצד האשה שאכן הבעל ראוי למאיסה (ויש פוסקים שהצריכו אף שהאמתלא תהיה מבוררת לבית הדין על ידי הוכחות). והנה במקרה דנן טענת המאיסות של האשה חלושה למדי. כל מה שהצליחה להעלות בפני בית הדין (ולהבדיל - גם לפני בית המשפט) הוא שפעם אחת השליך הבעל קנקן ריק לעברה, שלא פגע בה אלא עשה חור בקיר. ראשית, הבעל טוען כנגדה שלא היה ולא נברא. ואפילו אם נאמין בזה לאשה, גם אז היה זה **אירוע חד פעמי**, שאין בו בכדי להצדיק ולו בדרך קלה ביותר את טענת המאיסות של האשה כלפי בעלה. העובדת הסוציאלית המלווה את בני הזוג בשנים האחרונות העידה על הבעל בכתב שמדובר באדם עדין נפש ורגיש. כל המכיר את האדם הנידון מעיד שכל כולו רצוף אהבה ורוגע, וכל מעשיו עושה לשם שמים. בוודאי שרחוקים הדברים ממה שתיארו הפוסקים בדבר אמתלא טובה כנגד הבעל – וכלשון הרמ"א לעיל עפ"י המהר"ם מרוטנבורג:

כגון שאומרת שאינו הולך בדרך ישרה; ומכלה ממונו.

או כלשון החמדת שלמה לעיל:

"דכל אלו הדברים רגילים והוויים תמיד... לא במי שמרוב שיחו וכעסו פגע בכבודה.

היוצא מכל זה הוא, שלא זו בלבד שאין מקום לכופ, לחייב או אפילו לבקש מן הבעל לגרש את אשתו במקרה דנן, אלא שבטענת 'מאיס עלי' מעין זו נחשבת האשה למורדת, ומפסידה מזונותיה. זאת אפילו לשיטה המקילה שהובאה לעיל הסוברת שבאמתלא מבוררת לא הפסידה מזונות, אך כאן הוכח שאין לאשה אמתלא כזו. כל שכן לשיטה הסבורה שבכל מקרה הפסידה האשה מזונותיה אם אינה יושבת תחת בעלה.

אין צורך לומר, שהיות והמסקנה במקרה דנן היא שאין לחייב את הבעל בגט, פשוט וברור שאין מקום להפעיל כנגדו "הרחקות דרבנו תם". שהרי הרחקות אלו נועדו לגרום לבעל לתת גט לאשתו כאשר ראוי הדבר בעיני בית הדין שיעשה כן, אלא שאי אפשר לכופו לכך מחשש לגט מעושה. אך כאן אין לאשה סיבה טובה לתביעת הגט, ואדרבה - אין עניין לבית הדין לסייע בידי האשה לקבל את מבוקשה, באשר תביעתה לוקה באופן מובהק וברור בחשש שעיניה נתנה באחר. לכן אין שום מקום להפעיל "הרחקות דרבנו תם" כנגד הבעל בכל צורה שהיא⁸.

---

⁸ הרוצה להחכים בעניין "הרחקות דרבנו תם" בכלל יעיין בספר 'גט מעושה' לרב יוסף גולדברג שליט"א, הוצאת מכון שער המשפט תשס"ג, נספח ו, עמ' רסג-רצו.